

Neduhy stáří

Jára Cimrman

LADISLAV SMOLJAK

K neduhům stáří, postihujícím hlavně intelektuály, patří především dvě vady, komplementárně spojené. Je to: neschopnost udržet myšlenku a druhá vada: neschopnost myšlenku opustit. Já bych se dnes ve svém příspěvku soustředil pouze na tu první vadu. Tak tou trpěl například svého času profesor Zdeněk Nejedlý, zvláště na sklonku života, když hovořil - jak se říká - spatra. On začal - dejme tomu - husitským hnutím a teď řetězcem nejružnějších asociací se dostal k rekreaci ROH, plnění plánu ve výkupu brambor, až skončil - dejme tomu - tradičním poděkováním straně a vládě třeba za dostatek citrónů na vánočním trhu.

Vidím před sebou většinou mladší tváře a vy mladí už možná ani nevíte, kdo to Zdeněk Nejedlý byl. Ale my starší si dobře pamatujeme například jeho pravidelné rozhlasové promluvy - jmenovalo se to "Na okraj dne", které on v padesátých letech neděli co neděli - nevím teď už přesně v kolik hodin, ale myslím že to bylo kolem poledne, protože kdykoliv si na ty jeho nedělní promluvy vzpomenu, tak se mi vybaví vůně svíčkové, kterou moje maminka vždycky v neděli dělávala. Já jsem totiž jako student jezdil za rodiči na víkend nebo - abych byl přesnější - jenom na neděli, protože - a to vy už zase asi nepamatujete - za mého mládí ještě volné soboty nebyly, my jsme měli jenom kratší vyučování v sobotu, také rodiče měli kratší pracovní dobu, no ale to tenkrát ani tak lidem nevadilo, protože na chalupy se ještě nejezdilo, ta móda toho chalupaření přišla až později.

No, ale abych se vrátil - já sám jsem na chalupu jezdil. Ale pozor ! U mě to nebylo to chalupaření, já prostě pocházím z vesnice, a tam normálně bydleli moji rodiče - na vesnici, takže já do té naší chalupy jezdil právě na ty maminciny nedělní svíčkové. Tak ona to popravdě řečeno pravá svíčková vždycky nebyla, protože - a to už si zase málokdo dnes uvědomuje - byla doba, kdy maso bylo velice vzácné, zejména hovězího byl naprostý nedostatek. To maminka často na té smetaně místo toho hovězího udělala králíka, protože ten králík je přece jenom dostupnější na tom venkově, i když někdy ani ten králík nebyl. No ale tak to jsme si zase věděli rady, to se prostě zajde do lesa, nasbírají se lišky, že. Zase - dneska o lišku nezavádíte. Ale já pamatuji dobu, kdy lišek byl plný les, liška byla vlastně takový lesní pleveľ. No...

(kolega přináší lístek s poznámkou...)

Ano, děkuji, to je správná připomínka - "Nejedlý", ano. To je správné, protože skutečně existují mykologické atlasy, které pokládají lišku za nejedlou houbu. Já myslím, že se právem smějete, protože podle mě - tedy nejsem žádný Smotlacha - podle mě je liška sice těžko stravitelná, ale když se dobře podusí nebo pováří, tak velice dobrá houba. Ale to jsme opravdu odbočili. Tak

kde jsme to...

Ano, tady. Tak to husitské hnutí... no, podívejte se: názory na tuto otázku se skutečně různí. Proti dřívější jednostranné glorifikaci této epochy - je pravda, že ta glorifikace se opírá o pojetí Františka Palackého a v popularizační rovině o Jiráska, my se ale dnes kloníme spíše ke kritičtějšímu pohledu na tuto dobu, tak jak ho zastával ve svém díle za komunismu naprosto zavrhovaný český historik profesor Josef Pekař. Zase, pro vás mladší asi neznámé jméno, že.

No, já sám jsem kdysi... mohu malou odbočku pane doktore? Já sám jsem kdysi pravidelně přisedal u přijímacích zkoušek na filozofické fakultě - dnes už mě tam nevím proč nezvou - a vzpomínám si, že jsme tam měli jednoho uchazeče o studium, který právě dostal otázku na historika Josefa Pekaře. Ale neřeklo se mu to takhle: "historik Josef Pekař - co o něm víte?", někdo z komise na něj prostě vypálil - "Pekař", takhle na něj ukázal a řekl "Pekař". A teď tak on jako zaváhal, nevěděl honem co se po něm chce - a potom... protože shodou okolností byl o prázdninách na brigádě v pekárnách - ale pozor, nebyl to hloupý chlapec, byl z Prahy... počkejte nejsem si jist jestli nebyl z Brna... ne z Prahy byl, už si vzpomínám - ano z Prahy, pražák to byl, ano pražák... pražák... profesor Albert Pražák. Vidíte - zase nedocenená postava, nejen literární vědec ale i předseda České národní rady.

Víte, oni to v tom pražském povstání - v tom pětačtyřicátém roce, oni to neměli lehké. Vezměte si třeba jenom otázku Vlasovců, co to bylo za problém - Vlasovci. Já tedy jsem tolerantní. Pro mě za mě ať si každý chodí ostříhán jak chce. Pokud si ovšem někdo tu hlavu úplně neoholí, že, tomu pak se dá těžko říkat úče s, že? Nebo jsou zase opačné extrémy. Například můj synovec, ten si nechává ty vlasy po ramena a splétá je do takových těch copánků - jestli to znáte. Teď ono to tak jako splstnatí, umít se to nedá, česat se to nedá. Já mu domlouvám hore dolem a je to prostě marné, no...

(přichází kolega a upozorňuje: "Myslím, že to téma je již dostatečně vyčerpáno.")

Je to vyčerpávající! Skutečně! Já sem si nakonec řek' "Co se s ním budu rozčilovat - je to jeho hlava, ne?" Já mám se svou hlavou starostí až nad hlavu.